

سمیں دی لوڑ ہے معیاری سِکھیا

گُوآلی سِکھیا تے ہی بندے، پنڈ، شہر جاں راج دا
وِکاس نر بہر ہندا ہے۔ دیش دے وِکاس دی کہانی اوس دے
سکولان وِچ لکھی جاندی ہے۔ ماڑی، ادھی-ادھوری جاں غلط سِکھیا
راج دے پتن ولّ جا رہے رجھان دا سوچک ہندی ہے۔ جے
گیانوان، سُچھے اتے اخلاق دے مضبوط شہری پیدا کرنے
ہن تے جے پنجاب نے خوش حال تے شانتی والا پرانت
بننا ہے تاں اس گُوتا بہر پور جاں معیاری سِکھیا دین
دا یتن کرنا چاہیدا ہے۔

معیاری سِکھیا لئی چھ گلاں بڑیاں ضروری ہن۔ ودھیا ادھیاپک،
ودھیا عمارت، سازو-سامان، لائبریری، پریوگشالا، کھیڈ دا میدان،
پکھانے آد دی سہولت، فرنیچر اتے پین والے پائی دا سنتو شجنگ
پر بندھ، ودھیا سِکھیا کرم-کتاباں آد، ودھیا ماحول ارتھات
سکول دا چُگر دا سوہنا تے صاف ہووے، سُرکھیت ہووے تے
پریرنادائک ہووے، ادھیاپک-ماپا سبندھ، چنگا سکول پر بندھ پرشاسن۔
کسے زمانے وِچ ایہ کیہا جاندا سی کہ سُمُوچی سِکھیا ادھیاپک
دے دوالے گھمدی ہے پر آج سِکھیا دے کھیتر وِچ سازو-سامان
اتے واتاورن جاں ماحول نوں ادھیاپک جنی ہی اہمیت
دینا ضروری ہو گیا ہے ارتھات سکولان نوں کیول ٹیچر دینا

ہی کافی نہیں، اوناں نوں آدھونک ادھیاپن ودھی تے بہن-بہن
 سہائک سمگری تے چنگے اخلاق نال لیس کرنا بڑا ضروری
 ہے۔ گنوتا بھرپور جاں معیاری سگھیا اوس سگھیا نوں کیہا
 جا سکا ہے جو سگھیا دے ادیشاں دی پورتی کرے۔ سنکھیپ
 وچ سگھیا دا ادیش ہے ویدیارتھیاں دیاں سمبھاونواں، سمرتھاواں
 تے یوگتاواں نوں پچھاننا تے اوناں دے سمپورن وکاس
 لئی یتن کرنا۔ بچیاں دے رُجھاناں اتے روئے تون اوناں
 دیاں ولکھنتاواں دا پتہ لگایا جا سکا ہے۔ سکولی پڑھائی
 دے نال-نال بچے دیاں پرتبھاواں نوں وکست کرنا سکول دا
 جاں سگھیا دا دھرم ہے۔

بیکن لکھدا ہے کہ اوس نوں سگھیا نہیں کیہا جا سکا
 جو روٹی نہیں دندی ارتھات کتے دی سگھیا وی سگھیا
 دا اٹنگ اٹنگ ہے۔

ظاہر ہے کہ ساڈی آج دی سگھیا پرئالی جو کیول گیان
 جاں جائکاری دی سگھیا دین دا یتن کردی ہے تے اجیہا
 کرن وچ وی سپہل نہیں ہو رہی، ہر پگھ تون ادھوری تے
 نیویں پدھر دی ہے۔ نہ ساڈے کول اماندار، پرتیبدھتا والے
 یوگ ٹیچر ہن، نہ سکولان کول عمارتاں تے لوڑیندا سازو-سامان
 ہے، نہ ودیک سہولتاں ہن، نہ ہی چنگے پاٹھکرم، چنگیاں
 پاٹھ پستکاں ہن، نہ ملانکن ودھی سہی ہے، نہ ہی اتم
 درجے دا پرشاسن جاں پر بندھ ہے، نگرانی اتے نریکھن تاں

بالکل ہی نہیں ہے۔ ۴۵-۴۰ فیصدی سکولوں نوں تان سکول کہندیاں
 ہی شرم آؤندی ہے۔ سرکار دھڑادھڑا ایقہ ٹیقا ٹیقا آتے بیقہ
 ایڈو دے کالج کھولھی جا رہی ہے، بہتھیاں دیاں اٹاں وانگ
 ہی کچھ پلے ٹیچر تیار کیتے جا رہے ہن۔ سرکار دا
 پہلا فرض ہے سکولوں لئی ودھیا ٹیچر تیار کرنا تے اونوں
 نوں معیاری سگھیا دے ارتھان تے ادیشان توں جانو کرواؤنا۔

اُپر کیتی چرچا دی پٹھہومی وچ کرنا کیہ چاہیدا ہے؟

سبھ توں پہلی لوڑ اس گل وچ یقین رکھن دی ہے کہ ٹھک
 نال وڑے نہیں پکائے جا سکدے۔ سگھیا اُتے پیسہ خرچ کرنا،
 نویش سمجھنا چاہیدا ہے۔ پنجاب سرکار گھریلو آمدن دا کیول
 ۳۴ فیصدی سگھیا اُتے خرچ کر رہی ہے جدوں کہ کوٹھاری
 کمیشن (۱۹۶۶) اُتے انٹراشٹری سگھیا کمیشن (۱۹۹۶) وار-وار
 کہہ چکے ہن کہ گھریلو آمدن دا گھٹ توں گھٹ ۶
 فیصدی حصہ سگھیا نوں دینا چاہیدا ہے۔ پنجاب ایلیمینٹری
 سگھیا اُتے کل ودیک بجٹ دا ۲۸ فیصدی حصہ خرچ
 کر رہیا ہے جدوں کہ ہورناں سارے راجاں وچ ایلیمینٹری
 سگھیا نوں ۶۰-۵۰ فیصدی بجٹ دتا جاندا ہے۔ پنجاب سرکار
 دا ۶۴ فیصدی بجٹ سیکنڈری سگھیا اُتے خرچ ہندا ہے
 جدوں کہ ہورناں راجاں وچ سیکنڈری سگھیا نوں ۳۶ فیصدی

بجٹ ہی ملدا ہے۔ اس دا کارن ایہ ہے کہ ایلیمینٹری سکھیا
 سرکار دی سنویدھانک ذمہ واری ہے تے سیکنڈری سکھیا وچ
 نجی بھائیوالی کافی وڈے انوپات وچ مل سگدی ہے۔ سچائی ایہ
 ہے کہ بجٹ دا وڈا حصہ شہری سنستھاواں اتے یونیورسٹیاں
 تے خرچ ہندا ہے۔ دہاتی سکھیا نوں جس دا حصہ ۴۰-۴۲
 فیصدی ہونا چاہیدا ہے، بجٹ دا ۳۰ فیصدی وی نہیں ملدا۔
 پینڈو سکھیا اتے شہری سکھیا دے بجٹ اڈو-اڈرے ہونے
 چاہیدے ہن۔ ایہ اک کوڑی سچائی ہے کہ پینڈو ویدیارتھیاں
 دی اچیری سکھیا وچ تبدیلی کیول ۴ فیصدی ہے۔ ظاہر ہے
 کہ ۹۶ فیصدی پیسہ شہری بچیاں تے ہی خرچ ہندا ہے۔
 سو، معیاری سکھیا یقینی بناؤن لئی بجٹ نوں سنتلت کرن
 دی لوڑ ہے۔

ٹیچراں دی بھرتی لئی ایلیمینٹری، سیکنڈری اتے سینیر سیکنڈری
 سکولاں واسطے یوقہ زی شی وانگ ہی سٹیٹ ٹیسٹاں دا پر بندھ
 کرنا چاہیدا ہے۔ جہڑے ٹیچر ایہ ٹیسٹ پاس کردے ہن، اوناں
 نوں ہی سکولاں وچ نیکت کرنا چاہیدا ہے۔ اجیہا ٹیسٹ لین
 لئی اینقہ شی ایقہ آرقہ ٹیقہ دی سہائتا لئی جا سگدی ہے۔
 سارے سرکاری تے غیر-سرکاری سکولاں دا سرویکھن کرکے سکولاں
 دے اے، بی، سی اتے ڈی گریڈ نردھارت کرنے چاہیدے
 ہن، ہولی-ہولی ہر سکول وچ مڈھلے ڈھانچے وچ سدھار لیاؤن

دی ۵ سالہ یوجنا بناؤنی چاہیدی ہے۔ راج دے سارے ٹیچراں
 دی وی گریڈنگ کرنی لازمی ہے۔ ڈی گریڈ ٹیچراں نوں تان
 چھٹی کرنا ہی واجب رہے گا۔ اے، بی آتے سی گریڈ
 دے ٹیچراں نوں سٹیٹ ٹیسٹ وچ بیٹھن دے حکم دینے چاہیدے
 ہن تان جو ویکھیا جا سکے تے یقینی بنایا جا سکے کہ
 ادھیپک آدھونک سمیں دیاں ونگاراں دا ٹاکرا کرن دے یوگ
 ہن کہ نہیں۔ آہر زلھے، ہر بلاک تے ہر سکول نوں سالانہ
 ٹیچے دتے جان۔ جہڑا سکول، جہڑا ٹیچر، جہڑا بلاک سکھیا
 افسر تے جہڑا ڈیپٹی پیک آئیٹھ سالانہ ٹیچے پراپت نہیں کردا
 تے سرکار آتے بھائیچارے توں مدد لے کے سکول دیاں
 لوڑاں پوریاں کرن دا یتن نہیں کردا، اوس دی ترقی تے
 روک لگائی جاوے، جہڑے ٹیچے پورے کردے ہن، اوناں توں وی
 ۶۰-۵۰ فیصدی اُپر جاندے ہن، اوناں نوں اگاؤں ترقی دتی
 جاوے۔

سرکار نوں گوالٹی سکھیا دی پراپتی لئی بہن-بہن کھیتراں-عمارتاں،
 ٹیچر، سازو-سامان، سہائک سمگریاں، پُستکالیاں، لیبز، ویدیارتھی
 سرگرمیاں تے سالانہ نتیجیاں دے نیہم تیار کر کے سکولان نوں
 دینے چاہیدے ہن تان جو سکولان دیاں تھڑاں پوریاں کیتیاں
 جان۔ سکول ودھیا قسم دے ہوئے چاہیدے ہن۔ آدرش سکولان
 دی سکیم نوں وی معیاری سکولان دی ویونٹ دے ادھین لیاؤنا

چاہیدا ہے تے ۵ گُو سالن وِچ پُرانت دے سارے سکول
 معیاری سکول ہونے چاہیدے ہن۔ سرکار نوں نَجی اداریاں،
 اُدیوگپتیاں، دانی پُرشاں، اُچّ ادھیکاریاں، پرواسی بہارتیاں
 اتے غیر-سرکاری سنستھاواں دی مدد لینی چاہیدی ہے۔ جہڑے
 ہِڈماسٹر لوکاں دا سہیوگ پراپت کرکے سرکار دی مدد توں
 بناں سادھارن سکول نوں معیاری سکول وِچ تبدیل کرن وِچ
 تے ودھیا نتیجے وکھاؤن وِچ سہل ہو جاندا ہن، اوناں
 نوں شلاگھا پتر تے اگاؤں ترقیاں دینیاں چاہیدیاں ہن۔
 چنگی سگھیا لئی نَجی-جنتک سہیوگ بہت ضروری ہے۔ ادھیپک
 جتھیندیاں نوں اس کم وِچ ودھ-چڑھ کے حصّہ لینا کمہیدم
 ہدھ

(پہمں) ٹی۔ ام۔ شرمم

-۱۵۷- فی، (ش ۷۷ ش پرو، ۶۰! ص ش ش ر